

Gyombolai Márton

1935 – 2015

A Bokor nagy öregjeinek közösségébe tartozott, akik közül már számosan várták a kapun túl: Péch Lilla, Benyhe Andi, a Hampel házaspár, Tarnai Imre, valamint hűséges társa, Éva, akitől másfél éve búcsúztunk. Verseit gyakran olvashattuk az „Érted Vagyok”-ban és Koinóniában, s csodálhattuk azok mélységét.

Egyházához, a Bokorhoz, magyarságához és családjához mindhalálig hűséges maradt. Magyar-történelem szakos tanár lévén lételeme volt a tanítás. Ezt nemcsak iskolájában tette sok évtizeden keresztül, hanem számtalan lelkigyakorlat előadójaként is.

Gyombolai Márton 1935. február 5-én született Budapesten. Édesanyja, Kiss Gizella városunk első női pedagógusai között volt, édesapja, dr. Gyombolai Gyula jogászként az Adóhivatalt vezette.

Tanulmányait az elemi iskola után az akkor még nyolcosztályos Piarista Gimnáziumban folytatta. A felekezeti iskolák államosítása után – szülei származása miatt – nem vették fel az állami gimnáziumba. Mivel édesapját elbocsátották, hónapokig családfenntartóként dolgozott, majd a közgazdasági szakközépiskolába került. Negyedikesként az országos magyar nyelv és irodalmi tanulmányi versenyen az első tíz közé került, így felvételi nélkül jutott be a Pedagógiai Főiskolára.

1955 augusztusában házasságot kötött Mojzes Éva kisváci tanítónővel, akivel 59 évet éltek nagy szeretetben, boldog házasságban. Felesége negyven évig tanított az Árpád fejedelem általános iskolában.

Az 1956-os forradalom előtt tagja lett a Petőfi körnek, amely a forradalom szellemi előkészítője volt. A forradalmi események idején az Új Váci Napló felelős szerkesztője volt. Verseiben és cikkeiben a túlzásoktól és az erőszaktól próbálta megvédeni kora fiataljait.

A szabadságharc leverése után börtönbüntetésre ítélték. Szabadulását követően 1965-ig nem dolgozhatott tanárként, majd lehetővé tették neki a tanári munkát, de Vácon egészen 1989-ig nem taníthatott. Az újrainduló Karolina Katolikus iskola igazgatóhelyetteseként vonult nyugdíjba.

A hatvanas évektől aktívan részt vett a város irodalmi életében. A vezetésével működő „Írói Kör” meghatározó szerepet töltött be sok később ismertté váló költőnk pályájának alakulásában. Versei ugyanakkor nyomtatásban nem jelenhettek meg, az állambiztonsági szervek megfigyelték, lehallgatták.

Hét gyermeket nevelt fel feleségével, szegénységben, de nagy szeretetben. A városban ismert volt vallásossága – évtizedeken át volt a Felsővárosi Római Katolikus Plébánia világi elnöke. Isten szeretete, mély hite sokaknak adott példát és erőt. A Keresztény Értelmiségi Szövetség váci elnökeként, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség tagjaként és a Karizmatikus Mozgalom aktivistájaként mindig Isten akaratát kereste a közjó érdekében. Ezért vállalta el a rendszerváltozást követően a "Váci Fórum" főszerkesztői munkáját.

1993-ban megkapta az "1956-os" "A hazáért és szabadságért" emlékérmét. Büszke volt arra, hogy 2005-ben elsőként neki ítelték oda a „Kovács Ottó emlékérmét” szintén a forradalomban mutatott helytállásáért. 2007-ben írói, közéleti munkája, az 1956-os forradalom és szabadságharc váci eseményeinek szervezésében végzett kiemelkedő tevékenysége és helytállása elismeréseként "Vác Város Díszpolgára" címmel tüntették ki.

Méltatás Vác városának honlapjáról

Búcsúbeszéd

Kedves Testvérek!

Dicsérni jöttem Marcit, nem temetni – hogy megfordítsam Antonius gyászbeszédének kezdetét. Szeretnék egy csokrot összeválogatni abból a sok értékből, ami Isten ajándékaként Marci testvérünk életében virágzott ki. Virágos kert volt az élete, sok tövissel díszítve; a legszebb szálakat igyekszem kiválasztani a rengetegből.

Hogyan is találkoztunk? 1979 karácsonya előtt kerültem Vácra, a Fehérek templomába káplánnak. Új helyen egy ideig elveszett az ember: sem a helyét nem találja, sem barátai nincsenek. Éppen a karácsonyi játékra készült az ifi csoport, élükön a Gyombolai-fiókkal. Azt hiszem, a Kis Herceget próbálták. Mivel a plébánián nem örvendett nagy tisztességnek a Bokor, Marciéknál próbálták. Velük én is. Akkor találkoztam Marcival és Évával. Úgy fogadtak, mintha saját gyermekük lennék. Ez a testvéri szeretet, a család belső rendje és szeretetsugárzása egészen lenyűgözött. Átsegített a kezdeti hetek ökönyálszerű kóválygásán, és tartósnak bizonyult. Éva pótmamám lett, mindnyájan pedig – valóban krisztusi értelemben – testvéreim. Kétség nem fért hozzá, hogy akik így tudnak élni és szeretni, azok közt a helyem. Az sem volt kétséges, hogy én is a közösségükhöz szeretnék tartozni. Hogy aztán '81-ben elkerültem Vácról, befogadtak a saját kisközösségükbe, amelyet Gyurka bácsi vezetett. Ennek már 34 éve. Az idő szaladt, a barátság maradt.

Most, hogy hamvai jelenlétében bemutattuk érte a legszentebb áldozatot, tudatosan meg kell vallanunk, hogy most is köztünk van, köztünk vannak, mert Jézus velünk van, s azok is, akik Hozzá tartoznak. Illik, hogy szép verseket faragó Marci testvérünk itteni jelenlétét versben énekeljem meg:

*Az Úrban békén elaludtakat
Messzeségben keresnünk nem szabad.
Szent ige szól, hogy sebünk bekötözze:
Krisztusban vannak, vele mindörökre.
Krisztusban. Nem valahol idegenben,
nem ott, ahol álmok árnyéka lebben.
Krisztusban, aki megígérte nekünk,
hogy minden napon itt lesz mivélünk.
Krisztusban itt, Krisztusban ott. –
Felelj: Van boldogabb találkozási hely?
Nincsenek messze! Mért a fájdalom?
Itt vannak, csak a túlsó oldalon.
(Dora Rappard)*

Ott volt ő teljességgel népes családjában, mint Éva hű társa és gyermekei igazi atyja. Ott volt a kisközösségben, mint mérvadó és hiteles testvér; hittel teljes, határozott véleményére mindnyájan adni tudtunk, mert meggyőződésből fakadt minden szava. Míves előadásai, elmélkedései sokak számára jelentettek lelki gazdagodást, iránymutatást, Jézushoz való közeledést. És ezek nem közhelyek. Sokak barátja, lelki vezetője volt.

Tudtuk, vártuk, hogy a nyári lelki gyakorlatok végén mindig meglep egy témához kapcsolódó verssel, s az nem is maradt el soha. Versei, mint egyénisége és szavai, határozottak, néha kemények voltak, mint a szépen szaladó vonat kattogása. Persze, tanárember volt. Nem csak igazat, hanem szépet is akart mondani. Mert ez illik Isten ígéjéhez és Országához, ez illik az elkötelezett ember hitvallásához. *Cantare amantis est!* – mondja szent Ágoston. Aki szeret, az dalol. Mély Isten- és emberszeretetének megnyilvánulásai voltak dalai.

Nehéz időkben, amikor gyanús szemmel néztek a kisközösségre az egyházon belül is, Vácott ilyen probléma nem volt. Marciék igaz hite, ragaszkodása az egy, szent, katolikus és apostoli anyaszentegyházhoz, elfogadottá tette közösségi munkálkodásukat. Nem külső, harcos kritikusként, hanem belső segítőként élte meg katolikus hitét. Egyházközségében ugyanilyen hatásosan szolgált, családjával együtt.

Hogy a krisztusi hasonlóság megnyilvánuljon életében, el kellett temetnie leányát, majd oda kellett adnia egy időre Évát, élete párját. Éva temetésére érkezővel jött elém: „Nagyon bűnös vagyok. Lázadoztam. Lázadozom. Csak ez az egy kérésem volt: hogy én menjek el előbb.” Vigasztaltam: „Marci bátyám, te mindig lovagias és udvarias ember voltál! Légy hát udvarias, és ereszd előre Évát!” Azt hiszem, inkább kapaszkodott belé, ha előreeresztette is!

Az Úristen pedig sokkal jobb. Éva előrement helyet készíteni. Marci meg egyre inkább ott volt, mint itt. Akinek a fele odaát van, az már maga is odaát van. „Több annak a gondolatja, mint amennyi jó falatja...” Nemcsak testi gyengesége, hanem egyre szomjasabb vágya a találkozásra is vezette el őt utolsó földi percéhez. Gondoljuk el, milyen édes találkozás lehetett az: Éva és leányuk, Marcsi – Imre bácsi társaságában – fogadja a kapuban, amely megnyílt Marci számára is! Ha most szomorkodtok, tegye könnyűvé bánatos lelketeket az ő találkozásuknak nagy öröme! Mi is, közössége testvérekéi, a hiánya miatti szomorúságunkat az atyai házban megélt boldogságukkal akarjuk vidámmá formálni.

Mi még egy ideig itt maradunk. Jó volna bekukucskálni mostani megpihent és békeséges életükbe. „Hullatja levelét az idő vén fája...” – Arany János művének, a *Buda halálának* kezdősora illik ránk. Alig több mint egy év alatt elment Éva, Imre bácsi, most pedig Marci. „Hajt az idő, nem vár, elmegyünk mi, vének, csak híre marad meg karunk erejének.” Elmentek helyet készíteni nekünk, de amit erős karral és bátor szívvel építettek Isten Országában, az velünk marad, velük együtt.

Hogy végét szakasszam, s ne legyek módfelett szószátyár, ismét egy verssel, Gárdonyi Géza buzdításával csukom rá az ajtót a múltra:

*Ne nézzetek rám borzalommal, ha meghalok –
az a halott a koporsóban nem én vagyok.
Csak hamu az, elomló televény,
a láng eltűnt. A láng: az voltam én!
Sorsomnak gyászán ne keseregjetek,
s ne mondja a pap: „Íme, porba hullt!”*

*Sirassátok az árva gyermeket,
s ne a rabot, aki megszabadult!
S mikor a szónok a sírnál beszél,
és végül kiált: „Hát Isten veled!” –
Ne le, a sírba integessen nékem,
fölfelé nyújtson búcsúzó kezét!*

Isten Veled, és velünk is, Marci bátyám!

Podmaniczki Imre

Emlékeim a Gyombolai házaspárról

Csatárkán, a teraszon ült a már majdnem teljesen kialakult „Öregek 2” nevű közösség 1971 nyarán, amikor megérkezett a Gyombolai házaspár. Üdén, mosolygósan, még nem érve el az „öregeknek” titulált 40 éves kort. Kezdként, szerényen, csöndben figyelték a „bölc” megnyilvánulásokat.

Nem sok időnek kellett eltelnie, hogy szinte csodálkozva figyelhettem meg szellemi-lelki fejlődésüket, apostoli elköteleződésüket.

Váci működésüket nem láthattam közlrol, de tudom, hogy pedagógusi munkájuk ellenére félelem nélkül kezdtek az emberhalászat munkájához, alakítottak közösségeket. Hamarosan a nyári lelkigyakorlatok tartásának állandó meghívottai lettek, a résztvevőknek egész évre szóló útravalót tarisznyázva.

Közösségünk oszlopaivá nőtték ki magukat. Személyiségük nemcsak fejlettségével, szeretetteljes magatartásával lett elismert a testvérek között, hanem sokszor élvezhettük Marci szellemes szójátékait, humorát, verseinek mélységét, és Éva csendes, bölc reagálásait is.

Minden házaspárnak példát adtak egymás iránti figyelmességükkel; ahogyan Marci gyengéden Éva kezére tette a kezét, vagy tiszteletteljes kézcsókjaival, amelyeket Éva hálás pillantással jutalmazott. Szerény megnyilvánulások voltak ezek, de aki figyelte, meghatódhatott tőle.

Ahogy teltek az évek, s valóban öregekké lettünk, fokozódó betegségei egyre csendesebbé, zárkózottabbá tették Marcit, s Éva türelmes gyengédséggel kísérte minden megnyilvánulását.

Éva elvesztését pótolhatatlan úr követte Marci életében. Bár teljes hittel nyugodt volt Éva túlvilági sorsa felől, az egyedüllét teljesen megtörte.

Gyermekei és váci testvérközösségének tagjai mindent megtettek bánatának csökkentésére, a párját veszített madarat a hiány, illetve biológiai nehézségei egyre közelebb vitték elvesztett szerettéhez. Alig másfél évvel élte túl. Most már örök fiatalságban élhetnek együtt Isten szeretetében.

Éva, Marci! Hiányérzettel, de nyugodt, hálás lélekkel emlékezünk Rátok.

Imádkozzatok értünk!

Trásy Éva

Gyümölcsnek lenni

*Gyümölcsnek lenni az Élet fáján...
Melyet belülről érlel a hitem,
Bilincses, görcsös harcok árán
Naponta újra elmondott igen.
Gyümölcsnek lenni az Élet fáján...
Érlelni részként is egész magot,
Hogy szólhasson a magnak száján:
Jövőmben az egész fa vagyok!
Gyümölcsnek lenni az Élet fáján...
Testvérgyümölcsnek, közös ágakon,*

*Ahol a gondok éjszakáján
Van, kit ölel, vagy megragad karom.
Gyümölcsnek lenni az Élet fáján...
Amíg a fával egy a lényegem,
Ezen az úton – lelkem álmán –
Dolgozzon bennem szív és értelem!
De érett gyümölcs az Élet fáján,
Nem lehetek, csak Tevéled, Uram!
Szeress, segíts és ne hagyj árván!
Követlek, Mester, szabd meg az utam!*

Gyombolai Márton, 1976